

GÁBOR CSILLA külső tag méltatása székfoglalója előtt

Elnök Úr, Tisztelt Osztály, Hölgyeim és Uraim, Kedves Vendégeink!

Az MTA új külső tagjának köszöntése és székfoglalójának meghallgatása mindig örömteli eseménynek számít, több szempontból is. Először is azért, mert az ilyen rendezvény jelképezi a magyar tudományos életnek a határainkon túlra került tudóstársakkal kialakított szerves együttműködését, szellemi egybetartozását, kulturális közösségét s erre napjainkban evidens módon mutatkozik az igény. De ezen túl az is sok évtizedes tapasztalat, hogy a környező országokban dolgozó magyar szakemberek sokszor olyan színekkel tudják gazdagítani az anyaország tudományosságát, amelyek abban egyébként nem jelennének meg vagy csak méltánytalanul kevés figyelmet kapnának. A magyar tudományos életnek árnyalatokban gazdag egységét, sokszínűségében is érzékelhető kohézióját jelenti, ha a Kárpát-medence egészében gondolkodva vesszük számba a magyar kutatók eredményeit. S most éppen ennek a gondolatnak a jegyében hallgathatjuk meg Gábor Csilla kolozsvári egyetemi tanárnak kora újkori magyar irodalomtörténeti tárgyú előadását.

Gábor Csilla tanulmányait a Kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem magyar–angol szakán végezte és fejezte be 1986-ban, majd teológusi diplomát szerzett a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen (1994). PhD-értekezését a debreceni KLTE magyar irodalomtörténeti doktori iskolájában védte meg (1999). A Biblia-fordító Káldi György írói munkásságát elemző értekezésében főként a retorika és a teológia viszonyát vizsgálta, feltárva a barokk kori szövegszervezési eljárásokat, a forráskezelés módozatait, a kötetkompozíciós elveket, homiletika és exemplumtípusok összefüggéseit. 1992-től a kolozsvári egyetem Magyar Irodalomtudományi Tanszékének oktatója, 2005 óta egyetemi tanár, 2004–2007 között a filológiai kar dékánhelyettesi tisztségét töltötte be.

Kutatási területe a kora újkori magyar irodalom története, homiletika és retorikatörténet, ezen belül többnyire textológiai, kommunikációtörténeti, irodalomelméleti és fordítástechnikai kérdéseket vizsgálnak a tanulmányai. Számos külföldi pályázatot nyert el, így hosszabb ösztöndíjas időszakot tölthetett el németországi kutatóintézetekben (Wolfenbüttel, Tübingen). Eredményeit angolul publikáló kötete (*Doctrine, Virtue, Memory*, Cluj UP, 2007) kedvező nemzetközi visszhangot váltott ki. Állandó résztvevője mind a hazai, mind a nemzetközi szakmai konferenciáknak, évtizedek óta példaértékű együttműködést folytat a magyarországi szakmai fórumokkal, ezek között van az MTA BTK Irodalomtudományi Intézete, a Debreceni Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem, a PPKE és az ELTE. Kiemelkedő a kutatásszervezői

aktivitása, a REFO 500 nemzetközi konzorcium kolozsvári programkoordinátora és két konferenciájának szervezője volt, ezeknek anyaga angol nyelven Göttingenben megjelenés előtt áll.

Gábor Csilla professzor publikációi között önálló kötetek, szövegkiadások, általa szerkesztett hazai és nemzetközi konferenciakiadványok egyaránt szerepelnek, mindez az MTMT listáján olvasható. Három folyóirat (köztük az angol nyelvű *Philobiblon*) szerkesztőbizottsági tagja. Tudományos eredményeinek összegzése a *Laus et polemia* (Kolozsvár–Debrecen, 2015) címmel kiadott kötete. Ebben a kései antik, középkor- és kora újkor- hagiográfia és himnológia vitás kérdéseiről fejtette ki véleményét: vizsgálta Venantius Fortunatus himnuszait liturgia-, poétika- és szövegtörténeti megközelítésben, Aquinói Szent Tamás eukarisztikus vesperás-himnuszát pedig teológiatörténeti és poétikai szempontból elemezte. Ugyanitt a kora újkor- erdélyi és magyarországi irodalomnak eddig ismeretlen vagy alig ismert forrásszövegeit, kultúrtörténeti jelenségeit vette sorra, különösen a formálódó regionalizmus és nemzettudat szempontjaira figyelve, ugyanakkor filológiai összefüggéseket is tisztázva: Csete István és Gyalogi János szövegeinek textológiai kérdései, Kornis Gáspár családtörténeti emlékirata szerepel ebben a témakörben, Káldi Márton személyében pedig új magyar író- avatott a gyulafehérvári Batthyaneumban feltalált terjedelmes kéziratos prédikációgyűjtemény révén. Ezen túl kötete a konfesszionalizáció korának három hitvitáját értelmezi egyház-, retorika- és kommunikációtörténeti szempontok mentén: egyik a Pázmány Péter munkája által kirobbantott polémia az igaz egyházzól, a másik Monoszlói András és Gyarmathi Miklós pengeváltása a szentkultusz teológiai távlatairól, a harmadik Medgyesi Pál és Vásárhelyi Dániel disputációja a fejedelmi udvarban. Gábor Csilla tanulmányai kommunikációtörténeti szempontból is rendkívül tanulságosak, az általa bemutatott vitapartnerek mentalitása és retorikai felkészültsége, vitastílusuk horizontja modern kori párhuzamokat is kínál. Az írásaira történő hivatkozások jelentékeny száma jelzi, hogy eredményei szervesen beépültek az irodalomtörténeti kutatásokba.

Oktatóként Gábor tanárnő különlegesen sikeres tevékenységet fejt ki. Évtizedek óta nagy óraszám- ban oktatja a magyar szakos hallgatókat Kolozsváron, az ottani régi magyar irodalmi doktori képzés vezetője. Témavezetettjei közül eddig nyolc fő szerzett Kolozsváron PhD- fokozatot. Állandó résztvevője jelenleg is a Debreceni Egyetem doktori képzésének, gyakran vállal opponensi szerepet, több anyaországi egyetemen volt vendégoktató (Debreceni Egyetem, Pázmány Péter Katolikus Egyetem és a CEU). 2002 és 2006 között az Erdélyi Múzeum Egyesület szakosztályi alelnöki tisztségét töltötte be, jelenleg a Bolyai Társaság elnöke. Ebben a pozíciójában még 2011-ben megszervezte az *Interdiszciplináris párbeszéd*

főcímű nagyszerű konferenciasorozat, amelynek 2018-ban már a 7. tanéve zárult le sikerrel. Ennek tudományközi jellegét, innovatív szellemiségét tükrözik a választott hívószavak, az elmúlt évek konferenciacímei, mint pl. Játék és tudomány, Ritmus és ismétlés, Emlékezet és felejtés. Szintén a Bolyai Társaság elnökeként koordinálja a Virtuális Bolyai Egyetem előadássorozatát, amelyen humán- és természettudományos előadások kerülnek egyazon műsorba. Nem véletlen, hogy a kolozsvári BBTE érdemoklevelét Gábor Csilla professzor háromszor is elnyerte (2004, 2006, 2007). Az MTA Kolozsvári Területi Bizottsága 2016-ban „A Tudomány Erdélyi Mestere” címmel tüntette ki.

Gábor Csilla tevékenységében a kutatás és az oktatás példamutató összhangba került egymással, s ennek révén méltó folytatója lett a kolozsvári hagyományoknak, a magyar kulturális örökséget megőrző és elevenen tartó törekvéseknek. Mindezeket figyelembe véve most őszinte érdeklődéssel várjuk „A Tudomány Erdélyi Mesterének” székfoglaló előadását.

Bitskey István
MTA r. tagja